

К.В. Авдіюк¹, Л.Д. Варбанець¹, П.П. Зелена², В.В. Шепелевич²

¹Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України,
буль. Заболотного, 154, Київ, 03143, Україна

²Київський національний університет ім. Тараса Шевченка,
просп. Глушкова, 2, Київ, 03022, Україна

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ α -АМІЛАЗИ *ACHROMOBACTER SP. 7a*

З *Achromobacter sp. 7a*, виділеної з Чорного моря, акваторії о. Зміїний, отримано фермент з α -амілазною активністю, який також здатний розщеплювати синтетичні субстрати: *p*-нітрофеніл- α -D-глюкопіранозид та *p*-нітрофеніл- α - і - β -D-ксилопіранозид. Були підібрані методи виділення і очистки ензиму, які включали: осадження сульфатом амонію і афінну сорбцію на крохмалі, що сприяло підвищенню активності у 7 разів порівняно з активністю у супернатанті культуральної рідини. α -Амілаза виявляла максимальну активність при рН 7,0 і 11,0 та за температури 50 °С. Фермент залишався повністю стабільним протягом 24 год у діапазоні рН від 7,0 до 12,0, протягом 3 год за температури 37 °С і 50 °С при рН_{опт} 7,0, а також зберігав 87,5 % та 75 % вихідної активності через 3 год. інкубування за температури 37 °С і 50 °С відповідно, при рН_{опт} 11,0. Показано, що додавання стабілізуючих агентів (іони кальцію, хлорид натрію) не захищало фермент від термоінактивації (60 °С, 70 °С).

Ключові слова: α -амілаза, фізико-хімічні властивості, афінна сорбція.

Родина α -амілаз (GH13) включає ферменти, які здійснюють гідроліз внутрішніх α -1,4-глікозидних зв'язків у крохмалі, глікогені та споріднених полісахаридах, з утворенням олігосахаридів і декстринів різної молекулярної маси [16]. Завдяки широкому спектру їх потенційного використання, вони є одними з найважливіших ферментів у сучасній біотехнології та охоплюють біля 30 % світового виробництва ензимів [16, 18]. Цікаво, що першим ферментом, який почали промислово виробляти (1894 р.), була амілаза, виділена з грибного продуцента, яка застосовувалася як добавка для покращення травлення [10]. На сьогодні α -амілази використовуються головним чином у процесах переробки крохмалю, на одному з етапів отримання біопалива, у пивоварінні, хлібопеченні, крохмале-патоковому, паперовому, текстильному, спиртовому виробництвах, у медицині, аналітичній хімії та як один з компонентів при виготовленні мийних засобів [1, 13, 16]. Однак різні галузі промисловості потребують ферментів з різними фізико-хімічними властивостями, які були б активними як у кислій (крохмале-патокова промисловість), так і в лужній (виготовлення детергентів) області рН, термостабільними (високотемпературні процеси розрідження крохмалю) і термолабільними (хлібопечення) [1]. Тому метою роботи було виділити, очистити і дослідити фізико-хімічні властивості α -амілази, виділеної з морської бактерії *Achromobacter sp. 7a*.

Матеріали і методи. Об'єктом дослідження була позаклітинна α -амілаза, отримана з морської бактерії *Achromobacter sp. 7a*, що була виділена з Чорного моря, акваторії о. Зміїний, яку люб'язно надав Іваниця В.О.

Культивування продуценту проводили на рідкому поживному середовищі Чапека з крохмалем наступного складу (г/л): NaNO₃ – 2,0;

K_2HPO_4 – 1,0; KCl – 0,5; $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ – 0,5; $\text{FeSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ – 0,015; нерозчинний картопляний крохмаль – 20,0; H_2O – до 1,0 л; рН 6,0, в колбах Ерленмейера (0,75 л) зі 100 мл поживного середовища при інтенсивності перемішування 220 об/хв та за температури 24 °С протягом 3 діб. Біомасу відділяли центрифугуванням при 5000 g, 30 хв. У супернатанті культуральної рідини (СКР) визначали вміст білка і α -амілазну активність.

Виділення і очистка α -амілази включали осадження сульфатом амонію 90 %-го насичення і метод афінної сорбції на крохмалі, як описано у роботі [2]. Питома активність очищеного препарату α -амілази складала 3,0 од/мг білка.

Активність α -амілази визначали йодометричним методом відповідно ГОСТу 20264.4-89 [3], протеолітичну активність – методом Ансона у модифікації Петрової [4], вміст білка – методом Lowry et al [3].

Визначення глікозидазних активностей (α - і β -глюкозидазної, α - і β -галактозидазної, α - і β -ксилозидазної, α -манозидазної, α -фукозидазної, β -N-ацетилглюкозаміназної, α -рамнозидазної, β -глюкуронидазної) проводили, використовуючи відповідні синтетичні субстрати: *n*-нітрофеніл- α - і - β -D-глюкопіранозид, *n*-нітрофеніл- α - і - β -D-галактопіранозид, *n*-нітрофеніл- α - і - β -D-ксилопіранозид, *n*-нітрофеніл- α -D-манопіранозид, *n*-нітрофеніл- α -D-фукопіранозид, *n*-нітрофеніл-N-ацетил- β -D-глюкозамінід, *n*-нітрофеніл- α -D-рамнопіранозид, *n*-нітрофеніл- β -D-глюкуронід (“Sigma”, США), як описано у роботі [2].

Дослідження впливу температури і рН на активність α -амілази проводили в інтервалі температур від 4 °С до 100 °С і рН 3,0–12,0 з використанням 0,05 М універсального буферного розчину і гліцинового буферу. Термостабільність препаратів визначали за температури 37 °С, 50 °С, 60 °С і 70 °С, відбираючи аліквоти через 15, 30, 60, 120, 180 хв інкубування ферменту за відповідної температури. рН-Стабільність вивчали, витримуючи суміш ферментного препарату з відповідним буфером і відбираючи проби для визначення активності через певні проміжки часу (15, 30, 60, 120, 180 і 1440 хв).

Аналіз одержаних результатів проводили шляхом їх статистичної обробки, вираховуючи середні значення величин і стандартні похибки ($M \pm m$) [3]. Значення при $P < 0,05$ розглядали як достовірні.

Результати та їх обговорення. У результаті скринінгу, проведеного серед 25 морських культур, виділених з Чорного моря, акваторії о. Зміїний, було відібрано одну – *Achromobacter* sp. 7a, яка при вирощуванні на поживному середовищі Чапека з 2 %-им крохмалем синтезувала фермент з α -амілазною активністю. У СКР даного продуцента з використанням *n*-нітрофенільних субстратів, крім α -амілазної, також були виявлені α -D-глюкозидазна та α - і - β -D-ксилозидазна активності (табл. 1).

Оскільки різні галузі промисловості потребують ферментів як різного ступеня чистоти, так і ензимів з різними властивостями, необхідною умовою роботи було отримання ферментів в очищеному стані та дослідження їх фізико-хімічних властивостей.

Для виділення α -амілази *Achromobacter* sp. 7a із СКР застосовували осадження сульфатом амонію 90 %-го насичення. Даний метод зазвичай сприяє підвищенню ступеня питомої α -амілазної активності ферменту [2], однак у випадку дослідженого ензиму спостерігалось лише його кон-

центрування (табл. 1). Подібне явище характерне також для α -амілази з *Bacillus* sp. BKL20 [14] і *Bacillus megaterium* [15].

Подальша схема очистки ферменту *Achromobacter* sp. 7a включала застосування простого і легкого у використанні методу афінної сорбції на нерозчинному картопляному крохмалі. Перевагою вищезазначеного методу є можливість отримання високоочищеного ферменту за один етап [2]. Відомо, що ензим здатний специфічно зв'язуватись з сорбентом лише за низьких температур (0–4 °C), у той час як процес десорбції відбувається за умов підвищених температур (20–50 °C). З метою покращення ефективності зняття ферменту з носія, додатково використовують також 2 %-ві розчини мальтози, глюкози або декстрину [2]. Було показано, що найбільш ефективним серед вищеперерахованих елюантів виявився 2 %-ий розчин мальтози з нагріванням до 40 °C, застосування якого сприяло 5-разовій очистці α -амілази (3,0 од/мг білка) порівняно з її активністю у діалізаті препарату, отриманого 90 %-им осадженням сульфатом амонію (рис. 1). Крім того, на даному етапі очистки вдалося повністю позбутися супутніх активностей: α -D-глюкозидазної та α - і β -D-ксилозидазної (табл. 1).

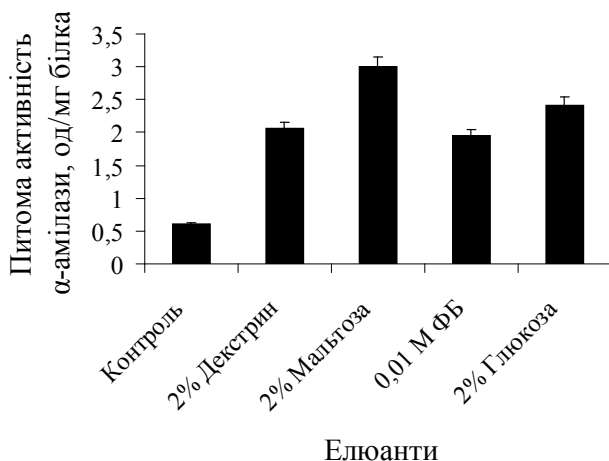
Таким чином, афінна сорбція на крохмалі дозволила підвищити питому активність α -амілази *Achromobacter* sp. 7a у 7 разів порівняно з її активністю у СКР.

Подальша робота стосувалася вивчення фізико-хімічних властивостей очищеної α -амілази.

Відомо, що більшість α -амілаз мікробного походження виявляють максимальну активність за слабко-кислих та нейтральних значень рН [1], хоча зустрічаються ацидо- [1] і алкалофільні ензими [14].

Для визначення рН-оптимуму дії очищеної α -амілази *Achromobacter* sp. 7a використовували 0,05 М універсальний буферний розчин у діапазоні рН від 3,0 до 12,0 (рис. 2).

Показано, що α -амілаза *Achromobacter* sp. 7a була активною в широкому діапазоні рН від 6,0 до 12,0 з оптимальними значеннями рН 7,0 і 11,0. Наявність декількох рН-оптимумів не є унікальною властивістю дослі-

Рис. 1. Вплив різних сполук на десорбцію α -амілази *Achromobacter* sp. 7a

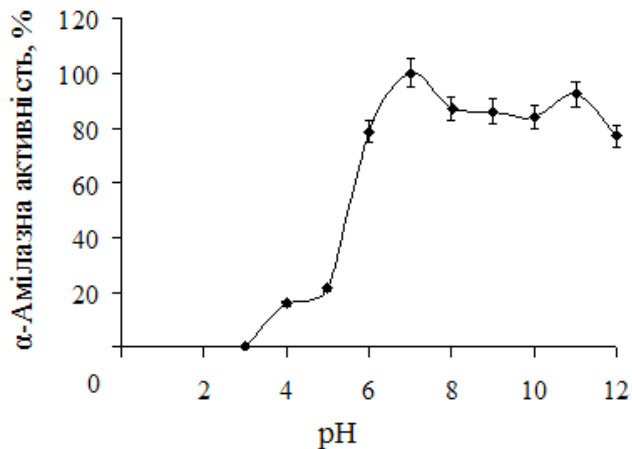
Примітка: Контроль – діалізат препарату, отриманого 90 %-им осадженням сульфатом амонію; ФБ – фосфатний буфер.

Таблиця 1

Спектр глікозидазних і протеолітичної активностей у препараті
 α -амілази *Achromobacter* sp. 7a (M $\pm$ m, n=5)

Препарат	Питома активність, од/мг білка:												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
СКР	0,0650 $\pm$ 0,0025	0	0	0	0	0	0	0,026 $\pm$ 0,0010	0,032 $\pm$ 0,0015	0	0	0	0,430 $\pm$ $\pm$ 0,015
Активність після 90 % насичення (NH ₄) ₂ SO ₄	0,0040 $\pm$ 0,0021	0	0	0	0	0	0	0,0018 $\pm$ 0,0008	0,0021 $\pm$ 0,0010	0	0	0	0,230 $\pm$ $\pm$ 0,010
Активність після афінної сорбції	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,0 $\pm$ $\pm$ 0,14

Примітка: 1 – α -D-глюкозидазна активність, 2 – β -D-глюкозидазна активність; 3 – α -D-галактозидазна активність, 4 – β -D-галактозидазна активність; 5 – α -L-фукозидазна активність; 6 – N-ацетил- β -D-глюкозамінідазна активність; 7 – α -D-манозидазна активність; 8 – α -D-ксилозидазна активність; 9 – β -D-ксилозидазна активність; 10 – α -D-рамнозидазна активність, 11 – β -D-глюкуронідазна активність; 12 – протеолітична активність; 13 – α -амілазна активність.

Рис. 2. pH-Оптимум α -амілази *Achromobacter* sp. 7a

дженого ферменту, подібне явище характерне також для α -амілази *Bacillus* sp. L1711, яка виявляла максимальну активність при pH 7,0-7,5 і 9,5-10,0 та була активною у діапазоні pH від 6,0 до 11,0 [9] та α -амілази *Bacillus* sp. A3-15, яка також мала два оптимуми pH при 7,5-8,0 і 11,0 [5]. Крім того, α -амілаза *Bacillus* sp. VKL20 виявляла високу активність у широкому спектрі значень pH від 6,0 до 11,0 [15], а α -амілази з *B. subtilis* KIBGE HAS і *B. amyloliquefaciens* ABBD – при pH 7,5 і 7,0 відповідно [8, 17].

Оскільки будь-які промислові процеси є тривалими в часі, то для α -амілаз, перспективних для практичного використання, надзвичайно важливим є не лише виявлення активності за екстремальних значень pH, але й її збереження за цих умов. Вивчення pH-стабільності ферментних препаратів досліджуваної α -амілази *Achromobacter* sp. 7a свідчить, що після 24 год інкубації (при 20 °C) спостерігалось не лише повне збереження їх активності, але й її підвищення від 129 до 240 % за значень pH у межах від 7,0 до

12,0 (рис. 3). Подібне явище активації ферменту через 24 год інкубування при різних значеннях рН було характерним також для α -амілази *Aspergillus flavus* var. *oryzae* 80428 і *B. subtilis* 147 [2]. Але механізм цієї дії поки що нами не з'ясовано. α -Амілаза *Bacillus* sp. ВКЛ20 [15] також зберігала 100 % вихідної активності в діапазоні рН від 7,0 до 11,0 протягом 24 год інкубування. У той же час α -амілаза *Bacillus* sp. АЗ-15 була менш стабільною, оскільки проявляла лише 75 %, 67 %, і 65 % початкової активності при рН 9,0, 10,0 і 11,0 відповідно, після 24 год інкубування [5].

Таким чином, досліджуваний нами препарат α -амілази *Achromobacter* sp. 7a був активним у слабко-кислих, нейтральних і лужних значеннях рН.

Термостабільність α -амілази є критично важливою характеристикою для її можливого практичного використання, оскільки окремі стадії промислових процесів проводять в умовах підвищених температур. При визначенні температурного оптимуму дії показано (рис. 4), що α -амілаза *Achromobacter* sp. 7a, при оптимальних значеннях рН 7,0 і 11,0, виявляла максимальну активність за температури 50 °С.

Ці результати узгоджуються з даними, отриманими іншими авторами для α -амілази *B. subtilis* KIBGE HAS [8], яка виявляла максимальну активність при 50 °С, α -амілази *Bacillus* sp. АВ68 [6], *Bacillus* sp. L1711 [9] і *B. subtilis* А10 [7] з термооптимумами при 50 °С, 55 °С і 45 °С відповідно.

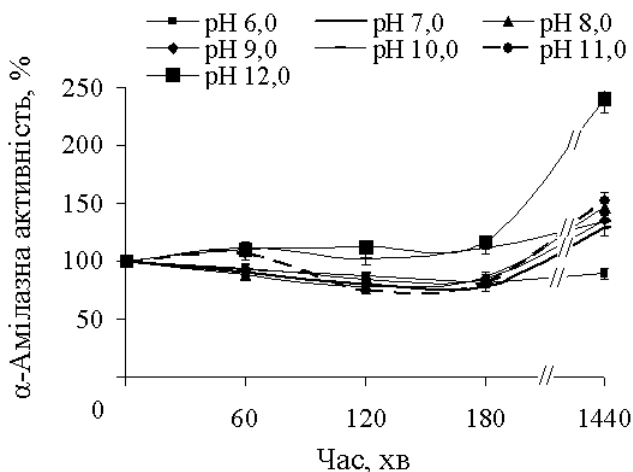

Рис. 3. рН-стабільність α -амілази *Achromobacter* sp. 7a

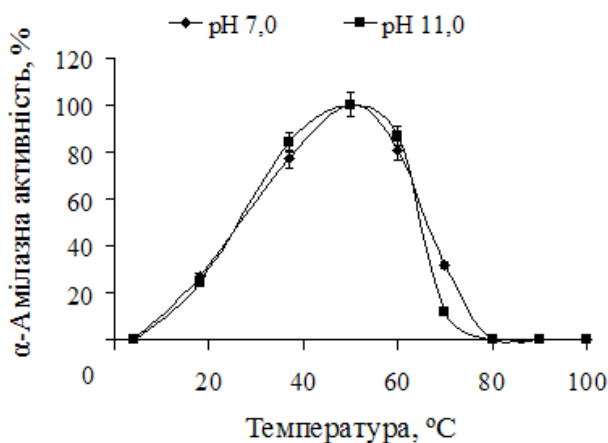

Рис. 4. Термооптимум α -амілази *Achromobacter* sp. 7a за оптимальних значень рН

При визначенні термостабільності показано, що α -амілаза *Achromobacter* sp. 7a з рН-оптимумом 7,0 виявилася повністю стабільною протягом 3 год за температури 37 °С і 50 °С та зберігала 20 % вихідної активності за температури 60 °С через 15 хв інкубування (рис. 5, 6, 7). У той же час α -амілаза *Achromobacter* sp. 7a з рН-оптимумом 11,0 була більш чутливою до температури, оскільки виявляла 87,5 % і 75 % початкової активності за температури 37 °С і 50 °С через 3 год інкубації відповідно, однак за температури 60 °С, вона зберігала 60 % початкової активності через 15 хв інкубування (рис. 5, 6, 8).

Подібні результати були отримані й іншими дослідниками. Так, α -амілаза *Bacillus* sp. L1711 через 30 хв інкубування за температури 50 °С зберігала 91,5 % вихідної активності [9]. α -Амілаза *A. flavus* var. *oryzae* 80428 за температури 37 °С протягом 3 год інкубування зберігала 100 % своєї активності, при 50 °С – 72 %, за оптимальної температури 60 °С вже через 30 хв активність ензиму знижувалася до рівня 22 % [2].

З літературних даних відомо, що термостабільність ферменту можна підвищити внесенням до реакційної суміші стабілізуючих агентів, таких як іони кальцію, хлорид натрію, а також крохмаль [8, 9, 11, 12]. Іони кальцію здатні виступати стабілізаторами і активаторами α -амілаз. Більшість

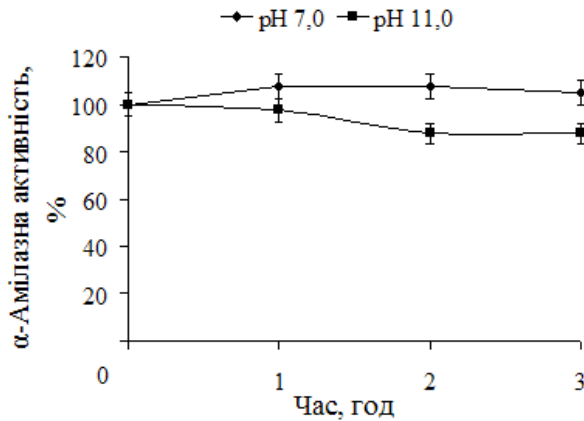

Рис. 5. Термостабільність α -амілази *Achromobacter* sp. 7a при 37 °С за оптимальних значень рН

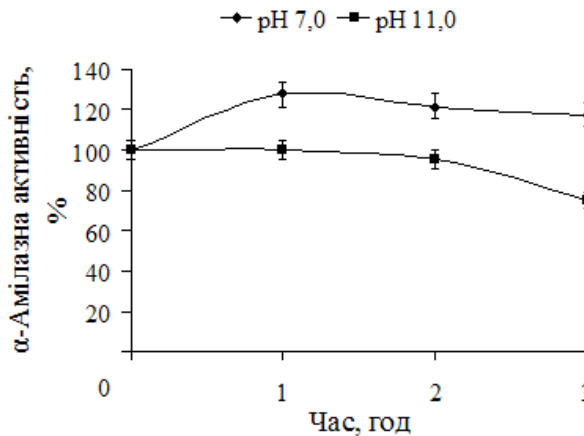

Рис. 6. Термостабільність α -амілази *Achromobacter* sp. 7a при 50 °С за оптимальних значень рН

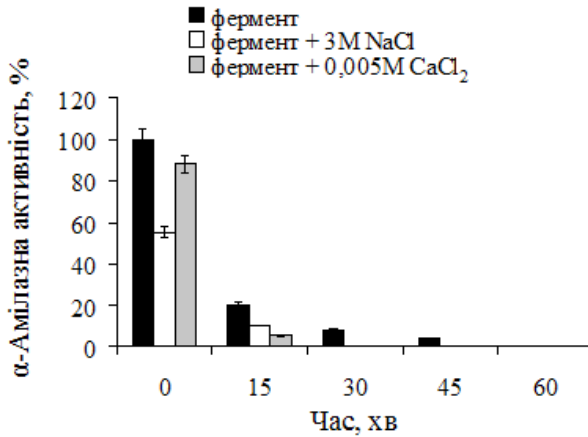

Рис. 7. Термостабільність α -амілази *Achromobacter* sp. 7a при 60 °C за оптимального значення рН 7,0

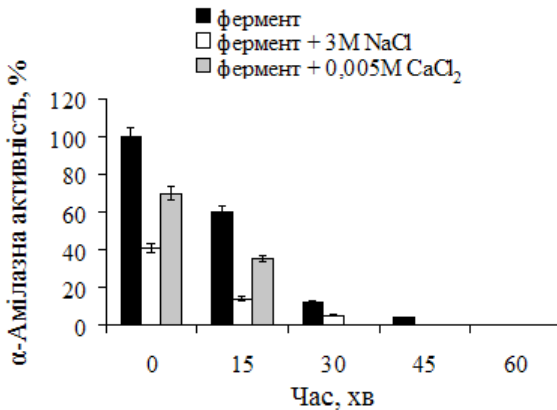

Рис. 8. Термостабільність α -амілази *Achromobacter* sp. 7a при 60 °C за оптимального значення рН 11,0

дослідників пояснюють факт підвищення термостабільності ферменту у присутності іонів кальцію за рахунок формування Ca-Na-Ca тріади металів у головному центрі зв'язування кальцію [1, 12].

Внесення іонів кальцію і хлориду натрію до реакційної суміші, що містила досліджувану α -амілазу *Achromobacter* sp. 7a, не призводило до підвищення термостабільності даного ферменту (рис. 7, 8). Подібне явище спостерігали при вивченні α -амілази *Bacillus* sp. L1711 [9], α -амілази *Bacillus* sp. AB68 [6], α -амілази *Geobacillus thermoleovorans* [19], α -амілази *Talaromyces pinophilus* [21] та ін.

Таким чином, вперше з *Achromobacter* sp. 7a було виділено фермент з α -амілазною активністю, підібрано метод очистки та досліджено його фізико-хімічні властивості. Показано, що α -амілаза *Achromobacter* sp. 7a, хоч і виявляє максимальну активність за 50 °C, однак здатна зберігати активність і стабільність у широкому діапазоні значень рН, а її активність не залежить від присутності іонів кальцію, що є безумовною перевагою дослідженого ферменту. Остання властивість є надзвичайно цінною, оскільки використання іонів кальцію у промислових умовах ускладнює процес одержання цільового продукту за рахунок залучення ще однієї стадії очистки [20]. Отже, досліджений нами фермент є конкурентоспро-

можним з раніше описаними α -амілазами, хоча порівняти їх досить важко, оскільки різні дослідники користуються різноманітними методиками для визначення активності α -амілази: метод із залученням динітросалцилової кислоти, йодометричний метод та ін.

Висловлюємо подяку д.б.н., проф. Іваниці В.О. (зав. кафедрою мікробіології, вірусології та біотехнології) за надану для досліджень культуру мікроорганізмів.

Е.В. Авдюк¹, Л.Д. Варбанец¹, П.П. Зелёная², В.В. Шепелевич²

¹Институт микробиологии и вирусологии им. Д.К. Заболотного НАН Украины,
ул. Заболотного, 154, Киев, 03143, Украина

²Киевский национальный университет им. Тараса Шевченка,
просп. Глушкова, 2, Киев, 03022, Украина

ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА α -АМИЛАЗЫ *ACHROMOBACTER SP.*

Р е з ю м е

Из *Achromobacter sp.* 7a, выделенной из Чёрного моря, акватории о. Змеиный, получен фермент с α -амилазной активностью, который также способен расщеплять синтетические субстраты: п-нитрофенил- α -D-глюкопиранозид и п-нитрофенил- α - и - β -D-ксилопиранозид. Были подобраны методы выделения и очистки энзима, которые включали: осаждение сульфатом аммония и аффинную сорбцию на крахмале, что способствовало повышению активности в 7 раз по сравнению с активностью в супернатанте культуральной жидкости. α -Амилаза проявляла максимальную активность при pH 7,0 и 11,0 и температуре 50 °C. Фермент оставался полностью стабильным в течение 24 часов в диапазоне pH от 7,0 до 12,0, в течение 3 часов при температуре 37 °C и 50 °C при pH_{опт} 7,0, а также сохранял 87,5 % и 75 % исходной активности через 3 часа инкубирования при температуре 37 °C и 50 °C соответственно, при pH_{опт} 11,0. Показано, что добавление стабилизирующих агентов (ионы кальция, хлорид натрия) не защищало фермент от термоинактивации (60 °C, 70 °C).

К л ю ч е в ы е с л о в а: α -амилаза, физико-химические свойства, аффинная сорбция.

K.V. Avdiyuk¹, L.D. Varbanets¹, P.P. Zelena², V.V. Shepelevich²

¹Zabolotny Institute of Microbiology and Virology, National Academy of Sciences of Ukraine,
154 Zabolotno St., Kyiv, 03143, Ukraine

²Taras Shevchenko Kyiv National University, 2 Hlushkova Ave., Kyiv, 03022, Ukraine

PHYSICO-CHEMICAL PROPERTIES OF *ACHROMOBACTER SP.* α -AMYLASE

S u m m a r y

From *Achromobacter sp.* 7a, that was isolated with Black sea, aquatoria of island Zmiynyi, was isolated enzyme with α -amylase activity, that able also to split the synthetic substrates: p-nitrophenyl- α -D-glucopyranoside and p-nitrophenyl- α , - β -D-xylopyranoside. Methods of isolation and purification of enzyme were selected which included: ammonium sulfate precipitation and affinity sorption on starch, that improved enzyme activity in 7 times in comparison with activity in the supernatant of cultural liquid. α -Amylase showed

maximal activity at pH 7.0 and 11.0 and to the temperature 50 °C. Enzyme remained fully stable during 24 hours in the range of pH from 7.0 to 12.0, during 3 hours at a temperature 37 °C and 50 °C at pHopt 7.0, and also 87.5 % and 75 % of initial activity saved during 3 h of incubation at a temperature 37 °C and 50 °C at pHopt 11.0 respectively. It is shown that addition of antihunt agents (ions of calcium, chloride of natrium) did not protect an enzyme from thermoinactivation (60 °C, 70 °C).

К е у w o r d s: α -amylase, physico-chemical properties, affinity sorption.

1. Авдіюк К.В. Мікробні α -амілази: фізико-хімічні властивості, субстратна специфічність та доменна організація // Укр. біохім. журн. – 2013. – **85**, № 4. – С. 5–19.
2. Авдіюк Е.В., Варбанець Л.Д., Сафронова Л.А., Харкевич Е.С. Очистка α -амілаз *Aspergillus flavus* var. *oryzae* и *Bacillus subtilis* и их свойства // Біотехнологія. – 2012. – **5**, № 5. – С. 91–99.
3. Варбанець Л.Д., Борзова Н.В. Глікозидази мікроорганізмів і методи їх дослідження. – Київ: Наук. думка, 2010.–440 с.
4. Петрова И.С. Определение протеолитической активности ферментных препаратов микробного происхождения // Прикл. биохим. и микробиол. – 1966. – **2**, № 1. – С. 322–327.
5. Arikian B. Highly thermostable, thermophilic, alkaline, SDS and chelator resistant amylase from a thermophilic *Bacillus* sp. isolate A3-15 // Bioresource Technol. – 2008. – **99**, N 8. – P. 3071–3076.
6. Aygan A., Arikian B., Korkmaz H., Dinçer S., Çolak Ö. Highly thermostable and alkaline α -amylase from a halotolerant-alkaliphilic *Bacillus* sp. AB68 // Braz. J. Microbiol. – 2008. – **39**, N 3. – P. 547–553.
7. Aygan A., Sariturk S., Kostekci S., Tanis H. Production and characterization of alkaliphilic alpha-amylase from *Bacillus subtilis* A10 isolated from soils of Kahramanmaraş, Turkey // Afr. J. Microbiol. Res. – 2014. – **8**, N 21. – P. 2168–2173.
8. Bano S., Ul Qader S.A., Aman A., Syed M.N., Azhar A. Purification and characterization of a novel α -amylase from *Bacillus subtilis* KIBGE HAS // AAPS Pharm. Sci. Tech. – 2011. – **12**, N 1. – P. 255–261.
9. Bernhardsdotter Eva C.M.J., Joseph D. Ng., Owen K. Garriott, Marc L. Pusey Enzymic properties of an alkaline chelator-resistant α -amylase from an alkaliphilic *Bacillus* sp. isolate L1711 // Process Biochem. – 2005. – **40**, N 7. – P. 2401–2408.
10. Das S., Singh S., Sharma V., Soni M.L. Biotechnological applications of industrially important amylase enzyme // Int. J. Pharm. Sci. – 2011. – **2**, N 1. – P. 486 – 496.
11. Gangadharan D., Nampoothiri K.M., Sivaramakrishnan S., Pandey A. Biochemical characterization of raw-starch-digesting alpha amylase purified from *Bacillus amyloliquefaciens* // Appl. Biochem. Biotech. – 2008. – **158**, N 3. – P. 653–662.
12. Hmidet N., Maalej H., Haddar A., Nasri M. A novel α -amylase from *Bacillus mojavensis* A21: purification and biochemical characterization // Appl. Biochem. Biotech. – 2010. – **162**, N 4. – P. 1018–1030.
13. Hussain I., Siddique F., Mahmood M.S., Ahmed S.I. A review of the microbiological aspect of α -amylase production // Int. J. Agr. Biol. – 2013. – **15**, N 5. – P.1029–1034.
14. Khan J.A., Briscoe S. A study on partial purification and characterization of extracellular alkaline amylases from *Bacillus megaterium* by solid state fermentation // Int. J. Appl. Biol. Pharm. Tech. – 2011. – **2**, N 3. – P. 37–46.

15. Kubrak O.I., Storey J.M., Storey K.B., Lushchak V.I. Production and properties of α -amylase from *Bacillus* sp. BKL20 // Can. J. Microbiol. – 2010. – **56**. – P. 279–288.
16. Mojsov K. Microbial α -amylases and their industrial applications: a review // Int. J. Manag. IT Eng. – 2012. – **2**, N 10. – P. 583–609.
17. Nurachman Z., Kono A., Radjasa O.K., Natalia D. Identification a novel raw-starch-degrading α -amylase from a tropical marine bacterium // Am. J. Biochem. Biotech. – 2010. – **6**, N 4. – P. 300–306.
18. Souza P.M., Magalhaes P.O. Application of microbial α -amylase in industry – a review // Braz. J. Microbiol. – 2010. – **41**, N 4. – P. 850–861.
19. Uma Maheswar Rao J.L., Satyanarayana T. Hyperthermostable, Ca^{2+} -independent and high maltose-forming α -amylase production by an extreme thermophile *Geobacillus thermoleovorans*: whole cell immobilization // Appl. Biochem. Biotech. – 2009. – **159**, N 2. – P. 464–477.
20. Uma Maheswar Rao J.L., Satyanarayana T. Improving production of hyperthermostable and high maltose-forming α -amylase by an extreme thermophile *Geobacillus thermoleovorans* using response surface methodology and its applications // Biore-source Technol. – 2007. – **98**. – P. 345–352.
21. 18. Xian L., Wang F., Luo X., Feng Y.-L., Feng J.-X. Purification and characterization of a highly efficient calcium-independent α -amylase from *Talaromyces pinophilus* 1-95 // Plos One. – 2015. – **10**, N 3. – P. e0121531.

Отримано 07.09.2015